

VRNIMO NARAVI NASMEH

LOČUJMO ODPADKE

ŽIVLJENJSKI KROGOTOK ODPADKOV

Verjetno me niste prepoznali. Jaz sem teta Burja. Česar ne boste pospravili vi, bom pa odpihnila jaz!

Proizvodnja nove dobrine

Nove surovine

Oddaja prevzemnikom
embalaže in ostalih koristnih surovin
nevarnih odpadkov in OEEO

Sortiranje

Sortiranje ločenih frakcij (papir, steklo, plastika, pločevinke, tetrapak), stiskanje v bale.

Kompostiranje

bioloških odpadkov in zelenega odreza

Odlaganje ostanka

na odlagališču nenevarnih odpadkov.
Cilj: do leta 2015 doseči odložitev le 25 % masnega toka odpadkov.

CERO = center za
ravnanje z odpadki

obdelava
(odstranjevanje
in/ali predelava)
odpadkov

TRGOVINA

Zbirno mesto / prevzemno mesto
ostanka odpadkov
bioloških odpadkov

Ekološki otok = zbiralnica ločenih frakcij
papir
plastika / pločevinke / tetrapak
steklo

Zbiralne akcije
kosovni odpadki
odpadna električna in elektronska oprema
nevarni odpadki

ZAKAJ LOČEVATI ODPADKE?

Z ločevanjem odpadkov:

- zmanjšujemo količine odloženih odpadkov in razbremenjujemo odlagališče nenevarnih odpadkov
- prispevamo k manjši obremenjenosti okolja
- zmanjšujemo izkoriščanje naravnih virov, ker se ločeno zbrani odpadki predelajo in ponovno uporabijo kot koristne surovine
- poskrbimo za nam bolj kvalitetno in bolj zdravo bivalno okolje

Količino odloženih odpadkov lahko zmanjšamo na tri načine (3R):

- Zmanjšamo nastajanje odpadkov - tako, da zmanjšamo (reduce) število izdelkov, ki jih uporabljamo in s tem zavržemo manj stvari.
- Kupujemo izdelke, ki se lahko ponovno uporabijo (reuse) - steklenice namesto plastenk, vrečke iz blaga, baterije za ponovno polnjenje...
- Kupujemo izdelke, ki imajo malo odpadne embalaže oz. se embalažo lahko reciklira (recycle).

Ločeno zbrane odpadke oddamo v **zbiralnici ločenih frakcij odpadkov**, ki jo imenujemo tudi **ekološki otok**.

Zbiralnica ločenih frakcij odpadkov je prostor, urejen in opremljen z zabojniki za ločeno zbiranje in začasno hranjenje posameznih vrst odpadkov: papir in karton, steklena embalaža, plastična, kovinska in tetrapak embalaža.

Skrb za odgovorno ravnanje z odpadki je skrb za čisto okolje. Za to je potrebno le malo truda in nekaj dobre volje.

Narava nam bo hvaležna.

ALI VESTE?

Letno vsak prebivalec Slovenije ustvari okoli 440 kg različnih vrst komunalnih odpadkov, od tega je kar 80 odstotkov odpadkov mogoče predelati in znova uporabiti (reciklirati). V Sloveniji vsako leto odložimo na odlagališča nenevarnih odpadkov 700.000 ton komunalnih odpadkov, zbranih z javnim odvozom.

PAPIR

Papir odlagamo v zbiralnicah v modre zabojnike.

PAPIR

V zabojnik odlagamo:

- časopise, revije, zvezke, knjige, prospekte, kataloge, pisarniški papir
- pisemske ovojnice, ovojni papir, papirnate nakupovalne vrečke
- lepenko oz. kartonsko embalažo

Kartonsko embalažo moramo pred odložitvijo v zabojnik razstaviti in dobro stisniti. S tem bomo zmanjšali volumen embalaže in manj obremenili zabojnik. Velike kose kartonske embalaže oddamo v Zbirnem centru.

X V zabojnik za papir NE sodijo:

- zamaščen oz. umazan papir
- povoščen in plastificiran papir
- higienski papir (papirnate brisače, robčki)
- tetrapak embalaža
- vreče lepil, cementa, apna in krmil
- tapete
- celofan
- z nevarnimi odpadki onesnažena embalaža (embalaža strupov, škropiv)
- stranice rokovnikov in zvezkov iz umetnih mas

ALI VESTE?

Papir je ena izmed snovi, ki jih je najlažje predelati in spet uporabiti. Nekatere vrste papirja je mogoče predelati celo po sedemkrat.

Belila (klor) spada jo med najhujše onesnaževalce okolja, zato z recikliranjem papirja zmanjšamo tudi onesnaževanje vode in zraka.

Za proizvodnjo ene tone papirja pade 24 dreves. Z recikliranjem ene tone papirja ohranimo pri življenju 17 dreves, 40 m³ čiste vode, 1.500 l nafte, 3 m³ prostora na deponiji in 4.100 kW električne energije (toliko porabi povprečna družina v pol leta).

Izračunali so, da bi s predelavo polovice papirja, ki ga v svetu danes uporabljamo, zadovoljili skoraj tri četrtine potreb po papirju. Hkrati bi rešili štiri milijone hektarjev gozda.

PLASTIČNA, KOVINSKA IN TETRAPAK EMBALAŽA

Plastično, kovinsko in tetrapak embalažo odlagamo v zbiralnicah v **rumene** zabojnike.

V zabojnik odlagamo:

- plastenke pijač in živil
- plastenke čistil, pralnih sredstev, šamponov, tekočih mil ipd.
- plastične vrečke in folije
- plastične lončke in kozarce
- plastično embalažo živil
- pločevinke pijač in živil
- tube (kovinske, plastične)
- zamaške (kovinske, plastične)
- embalažo sestavljenih materialov (tetrapak)

Embalažo moramo pred odložitvijo v zabojnik izprazniti, splakniti in dobro stisniti. S tem bomo zmanjšali volumen embalaže in manj obremenili zabojnik.

Plastenka Pločevinka

ODSTRANI ZAMAŠEK

IZTOČI

STISNI

ZAPRI ZAMAŠEK

Tetrapak

IZTOČI

RAZSTAVI

STISNI

ZAPRI ZAMAŠEK

X V zabojnik za embalažo NE sodijo:

- plastična embalaža nevarnih snovi (olj, kemikalij, barv, lakov, sredstev za zaščito rastlin ipd.)
- pločevinke in konzerve z vsebino
- plastični izdelki, ki niso embalaža
- pločevinke pod pritiskom
- vžigalniki
- stiropor

Sežiganje odpadkov doma povzroča onesnaževanje okolja!

Od našega znanja in ozaveščenosti je odvisno, koliko lahko s pravilnim kurjenjem v napravah za pridobivanje toplote, pripomoremo k zmanjšanju onesnaževanja okolja. Kotli za centralno ogrevanje in peči niso smetnjaki, kjer lahko pokurimo vse vrste odpadkov, prav tako ni ustrezno kurjenje odpadkov na prostem (npr. na vrtovih). Tako ni dovoljeno kuriti:

- z lesnimi odpadki, ki vsebujejo lepila, barve, sredstva za impregnacijo (npr. vezane plošče iverke, barvan les, železniške pragove, električne drogeve ...)
- z odpadki vseh vrst (plastični odpadki, kuhinjski odpadki ...)
- z odpadnimi motornimi in drugimi olji.

V procesu gorenja se sproščajo nevarne spojine (npr. dioksini, nanodelci), ki se nalagajo v okolje (v zrak, zemljo, vodo in živa bitja).

Človek vnaša dioksine in ostale nevarne spojine z vdihavanjem onesnaženega zraka, direktno preko kože, z uživanjem živil, onesnaženih rastlin, živali, vode. Posledica so bolezni. Odpadni materiali, kot so plastika, stiropor, revije in star papir, so primerni za recikliranje, zato jih sortirajmo, zbirajmo in oddajajmo v zbiralnice.

Ne kurimo odpadkov!!!

V kolikor želimo našim otrokom in vnukom omogočiti nadaljnje življenje na zemlji vsaj v enaki ali celo boljši kvaliteti od današnje, moramo spremeniti naš odnos do narave, predvsem s spremembo miselnosti in posledično temu spremeniti naše navade.

ALI VESTE?

Z ustreznimi postopki izdelave lahko že uporabljeno plastiko pripravimo za ponovno uporabo za proizvodnjo različnih izdelkov (npr. cevi, vžigalnike, vreče za smeti, pisala, lončke za rože, plastične stole, mize...).

Z reciklažo ene tone plastike prihranimo dve toni nafte in veliko energije.

Veliko plastičnih predmetov ima le nekaj sekund dolgo koristno življenjsko dobo, razpadajo pa stoletja.

Pri sežigu PVC nastajajo strupeni plini, kot je denimo dioksin.

Odpadno kovinsko embalažo predelajo in pridobljeno kovino ponovno uporabijo za izdelavo različnih izdelkov. Večina pločevink za pijačo je aluminijastih. Štiri petine aluminija bi lahko znova predelali, približno toliko pa ga preprosto odvržemo.

S predelovanjem odpadnega aluminija lahko prihranimo do 95% boksita in metalurškega koksa.

Z energijo porabljeno za proizvodnjo ene pločevinke, lahko proizvedemo 20 pločevink iz recikliranih surovin.

Embalaže za tekoče snovi, na primer embalaža mleka, jogurta, sadnih sokov, smetane, paradižnikove mezge, kjer se ena za drugo nizajo plasti papirja, aluminija in plastike, se prav tako lahko predelajo. Med procesom reciklaže se plasti ločijo in aluminij se oddvoji s polietilenom. Ostanek, aluminij in plastika polietilen, se lahko uporabi kot kurivo ali za izdelovanje različnih izdelkov – palet, obešalnikov, luči...

STEKLO

Steklo odlagamo v zbiralnicah v **bele** zabojnike.

V zabojnik odlagamo:

- steklenice, stekleničke živil in pijač
- kozarčke kozmetike in zdravil
- kozarce vložnih živil
- steklene posode in vaze

Stekleno embalažo moramo pred odložitvijo v zabojnik najprej izprazniti, splakniti in ji odstraniti pokrovčke ali zamaške, katere odložimo v zabojnik za plastično in kovinsko embalažo.

Steklenica / kozarec

X V zabojnik za steklo **NE** sodijo:

- okensko, avtomobilsko in drugo ravno steklo
- ogledala, kristalno in ekransko steklo
- steklo svetil (steklo neonskih, halogenskih in žarilnih žarnic, stekleni senčniki svetil)
- pleksi steklo, karbonsko steklo in druge vrste stekla iz umetnih mas
- izdelki iz porcelana in keramike

ALI VESTE?

Steklo predstavlja približno desetino vseh gospodinjstvih odpadkov. Četudi ni škodljivo, razpada zelo dolgo – 4.000 let.

Za izdelavo ene tone stekla je potrebnih 140 litrov nafte, zato je metanje steklenic v smeti veliko zapravljanje energije.

Steklo je mogoče stodstotno reciklirati in uporabljamo ga lahko vedno znova, ne da bi izgubilo na kakovosti.

Energija, ki jo prihranimo s predelavo ene steklenice, zadošča za to, da 100 – vatna žarnica sveti štiri ure.

Tudi naši ekošolarji ločujejo odpadke.

Avtor: Jan Breclj, 3. raz., OŠ Dobravlje, PŠ Vrtovin

Danes in zdaj stopi do ekološkega otoka in ločeno oddaj odpadke – naredi nekaj dobrega za naš planet!

Odpadki so priložnost, da spremenimo naše vedenjske in potrošniške vzorce.

Spreminjajmo navade, ne narave!

BIOLOŠKI ODPADKI

ali biorazgradljivi odpadki, so komunalni odpadki, ki vsebujejo organske snovi, katere se na zraku ali tudi brez zraka, razkrajajo oz. razgradijo. Odlagamo jih v **rjave 240 l plastične zabojnike**, ki so poskusno nameščeni v nekaterih zbiralnicah, v prihodnje pa bomo njihovo namestitev širili.

V zabojnik odlagamo:

- ostanke zelenjave in sadja
- ostanke hrane
- pokvarjena živila (brez embalaže)
- kavno goščo in kavne filtre, čaj in čajne vrečke
- jajčne lupine, lupine orehov, lešnikov...
- rezano cvetje
- lončnice (brez lonca)
- umazan, moker papir, papirnate brisače in robčke, serviete
- onesnažene papirnate vrečke
- čisti lesni pepel, obvezno pogašen

V zabojnik NE sodijo:

- vse vrste tekočin, olj in masti
- plenice
- večji leseni odpadki (leseni zabojčki)
- poginule živali in kože
- pesek, kamenje
- odpadki, ki se ločeno zbirajo v ostalih zabojnikih

Biološki odpadki so odpeljani v kompostarno v Center za ravnanje z odpadki.

Med bio odpadke sodi tudi **ZELENI ODREZ**, ki ga predstavljajo odpadki, ki nastanejo pri delu na vrtovih in zelenicah:

- obrezano grmičevje, žive meje
- pokošena trava, cvetje, odmrle rastline, listje, plevel
- žagovina, lesni sekanci, lubje, veje dreves

Kam z zelenim odrezom?

- v Zbirni center pod Dolgo Poljano, kjer zeleni odrez občani brezplačno oddate
- odvoz lahko naročite pri Komunalni
- kompostirajte na domačem vrtu

Na kompost na našem domačem vrtu sodijo:

- jajčne, orehove in lešnikove lupine, čebulni in krompirjevi olupki, sadni in zelenjavni odpadki, kavne in čajne usedline, kavni filtri, čajne vrečke (to je najboljša hrana za deževnike in druge drobne živalce, ki predelujejo odpadke v humus)
- ostanke hrane (vedno dobro pokriti) samo v majhni količini
- uvelo cvetje, odmrle sobne rastline
- papirnati robčki, brisače
- naravna volna, bombaž
- papir in papirnate vrečke (ne potiskane)
- lesni pepel (koristno kalijevo gnojilo) – dodajamo ga v majhnih količinah, dobro porazdeljenega
- saje (odlično gnojilo, ki povečuje rodnost in gretje tal)
- pokošena trava - v tankih plasteh in v uvelim stanju (da preprečimo gnitje zaradi pomanjkanja zraka)
- stara prst lončnic, ostanke rož, zelenjave in zelišč (vendar samo ostanke zdravih delov rastlin)
- zeleni deli plevelnih rastlin, vendar še ne smejo semeniti
- obrezani deli dreves, živih mej in grmov (zrezano ali zdrobljeno z drobilcem)
- listje (raztreseno v tankih slojih)
- kokoške perje (koristen dodatek, ker vsebuje fosfor)
- žagovina in oblanci (vendar zraven ne sme biti lepila, veziv ali barve)

Kompostnik naj bo zlahka dostopen. Primeren prostor je polsenčni predel obrobja vrta, v senci dreves ali višjega grmovja, zaščiten pred vetrom.

Ločujemo, z naravo sodelujemo.

ALI VESTE?

Zakaj je potrebno biološke odpadke zbirati ločeno?

Po pravilniku o odlaganju odpadkov je potrebno količino biorazgradljivih odpadkov, ki se letno odložijo na vseh odlagališčih v Sloveniji, postopno zmanjševati in iz izhodiščnega deleža 47 % v letu 2000, doseči 16 % delež leta 2013 - 2015.

Biološko razgradljivi odpadki, kot na primer hrana in vrtni odpadki, pri razkrajanju proizvajajo metan, ki povzroča učinek tople grede, kar vpliva na klimatske spremembe. Pri domačem kompostiranju lahko ta efekt preprečimo, saj je pri razkrajanju prisoten kisik, medtem ko je na odlagališčih to onemogočeno.

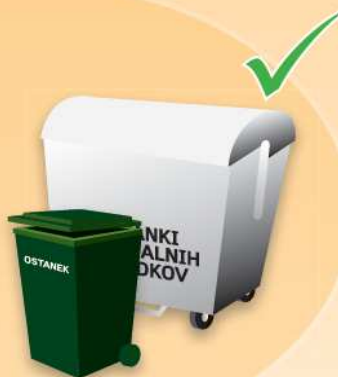
Kompostiranje bioloških odpadkov na domačem vrtu, je učinkovita metoda za pridobivanje polnovrednega humusa in obenem lep primer zmanjševanja količine odpadkov (za vsaj 30 %) in s tem varovanja okolja. S kompostom, ki je naravno gnojilo, vračamo zemlji kar smo ji vzeli s pridelki in izboljšamo sestavo prsti, prezračevanje tal, zadrževanje vlage in toplote. V tla poleg hranil vnašamo veliko mikroorganizmov, ki izboljšajo mikrobiološko aktivnost tal. Čim bolj je vsebina v kompostniku mnogovrstna, tem hitreje nastaja humus. Zato vedno pomešamo odpadke iz kuhinje z odpadki iz vrta.

Kompostiranje odpadkov je bolj čisto in zdravo kot pa njihovo sežiganje. Vsaka tona sežganega listja sprosti 50 kg ogljikovega monoksida, 20 kg delčkov trdnih snovi in sedem ali več karcinogenov.

OSTANKI KOMUNALNIH ODPADKOV

so odpadki, ki jih trenutno še ni mogoče predelati ali kako drugače koristno izrabiti, zato se jih odloži na odlagališču za nenevarne odpadke.

Odpadke zbiramo na zbirnih mestih v **120 – 1100 l zabojnikih ali 5 m³ zelenih kontejnerjih**, ki pa jih postopoma zamenjujemo z zabojniki na kolesih.

V zabojnik odlagamo:

- smeti od pometanja
- lase
- ogorke cigaret
- vrečke iz sesalcev
- plenice
- mačji pesek
- iztrebke malih živali
- kasete, fotografije
- porcelan, keramiko
- ogledala
- avtomobilsko steklo, pleksi steklo
- navadne žarnice
- tapete
- čevlje
- tkanine, usnje
- pluto in gume
- celofan
- lepilne trakove
- zamaščene folije

Odpadke odložimo v zabojnik v zavezani vrečki tako, da zavzamejo najmanjši možni volumen. Pokrov zabojnika po uporabi zapremo in pritrdimo varnostno zapiralo, v kolikor ga zabojnik ima.

Če odpadke pridno ločujete, ste že ugotovili, da se je vaša količina ostanka odpadkov zelo zmanjšala.

Če ne boste vi ustrezno poskrbeli za vaše odpadke, bom morala jaz pospraviti namesto vas! Vse prevečkrat vidim na tleh odložene vrečke, v zabojnikih pa je še prostor! A ste pozabili, da je izgled našega okolja naše ogledalo?! Vsi skupaj si moramo prizadevati za čisto in urejeno okolje!

Kam odložimo viške ostankov komunalnih odpadkov?

Občasno se nam lahko pojavi povečana količina ostankov odpadkov, ki je ne moremo več odložiti v pripadajoči zabojnik, ker je zapolnjen. V tem primeru viške ostankov odpadkov odložite v tipsko vrečko z logotipom KSD d.o.o. Ajdovščina.

Vrečko postavite na dan odvoza ob zabojnik in delavci Komunale jo bodo pobrali. Tipska vrečka je v prodaji na blagajni Komunalno stanovanjske družbe, na Goriški cesti 23 b v Ajdovščini.

X V zabojnik za ostanek odpadkov NE sodijo:

- papir, karton, tetrapak, plastična, kovinska in steklena embalaža
- biorazgradljivi odpadki iz gospodinjstev, v kolikor je vpeljana njihovo ločeno zbiranje
- vrtni odpadki
- odpadki v tekočem stanju, gošče in usedline
- gradbeni material, kamenje, zemlja
- kosovni odpadki
- nevarni odpadki (baterije, barve, laki, zdravila...)

Jaz pa res ne prenesem, da v mene zmečete odpadke, ki sodijo v druge zabojnike. Stari cajti, ko so mi rekli, da sem kanta za smeti, so mimo! Po novem sem Zabojnik za ostanek odpadkov!

ZBIRNO MESTO KOMUNALNIH ODPADKOV je prostor, kjer stojijo zabojniki za ostanke komunalnih odpadkov. Hkrati je lahko tudi prevzemno mesto odpadkov. Prevzemno mesto ne sme biti več kot 3 m oddaljeno od vhoda na parcelo uporabnika oziroma mora biti razdalja do mesta praznjenja zabojnika v smetarsko vozilo največ 5 m. Med prevzemnim mestom in mestom praznjenja ne sme biti stopnic, robnikov ali drugih ovir. Površina prevzemnega mesta mora biti ravna in tlakovana. Koristno je, če je mesto zavarovano pred burjo.

KOSOVNI ODPADKI

so odpadki, ki zaradi svoje velikosti, oblike ali teže niso primerni za prepuščanje v zabojnikih, posodah ali vrečkah za odpadke.

Kam oddamo kosovne odpadke?

- v času akcije zbiranja kosovnih odpadkov v **7 m³ odprte kontejnerje** na ustaljenih prevzemnih mestih (dvakrat letno)
- pripeljete jih v Zbirni center, kjer jih brezplačno oddate
- odvoz kosovnih odpadkov lahko naročite pri Komunali (odvoz se plača po veljavnem ceniku)

Kaj sodi med kosovne odpadke?

- pohištvo
- oblazinjeno pohištvo
- plastični stoli in mize
- vzmetnice
- kopalniška oprema
- preproge
- kovinski odpadki
- les
- veliki kosi stiropora

Kadar se za oddajo kosovnih odpadkov poslužujemo organiziranih akcij, poskrbimo, da odpadke odlagamo v kontejner in ne na tla. Odpadke po možnosti stisnemo (npr. sode) oz. razstavimo (npr. omare), da zavzamejo manjši volumen.

ALI VESTE?

Stiropor je nerazgradljiv. Skodelica iz stiropora bo še 500 let onesnaževala površje Zemlje.

Sežiganje stiropora sprosti 57 različnih kemičnih spojin, od katerih jih je večina strupenih.

V Zbirni center se odpeljem v kontejnerju za kosovne odpadke v času zbiralne akcije. Ni mi všeč, če sem odvržena kar na tla, na nepravem mestu, saj tako kvarim izgled okolja.

X Med kosovne odpadke NE sodijo:

- gradbeni odpadki
- zemlja, listje, veje
- nevarni odpadki
- odpadna električna in elektronska oprema
- avtomobilske gume
- azbest – cementna kritina

Kosovni odpadki so odpeljani v Center za ravnanje z odpadki na sortiranje, obdelavo ali oddajo pooblaščenim organizacijam, neuporabni del pa se odloži na odlagališču nenevarnih odpadkov.

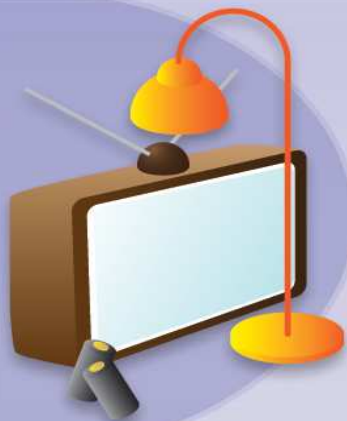

Odvoz kosovnih odpadkov je v mojem kraju vsako leto dvakrat. Če se želim znebiti kosovnih odpadkov že prej, naročim odvoz pri Komunali ali pa sama odpeljem odpadke v Zbirni center. Tam me vedno lepo sprejmejo in mi pomagajo pri razkladanju odpadkov.

ODPADNA ELEKTRIČNA IN

Za električno in elektronsko opremo se uporablja kratica EEO. Zajema vse kar ima baterijo ali vtičnico – od mlinčka za kavo do velikih zamrzovalnih skrinj.

Na koncu svoje uporabnosti EEO postane OEEO – odpadna električna in elektronska oprema. Zakonodaja predpisuje, da mora biti vsa električna in elektronska oprema odstranjena na način, ki okolju ni škodljiv.

Kam oddati OEEO?

● v Zbirni center

Po novi zakonodaji je potrebno odpadno opremo iz gospodinjstev oddati izvajalcu javne službe kot ločeno zbrano frakcijo v Zbirnem centru in ne več v okviru odvoza kosovnih odpadkov. Oddaja odpadne EE je brezplačna. Ob prevzemu oprema ne sme biti pomešana z drugimi odpadki, zmečkana, zdrobljena ali drugače uničena ali onesnažena z nevarnimi ali drugimi snovmi, tako, da njena ponovna uporaba ali predelava ni onemogočena. To pomeni, da praviloma:

- iz posameznih odpadnih aparatov bele tehnike ali drugih aparatov ne smejo biti odstranjeni pogonski motorji, regulatorji, bobni, barvne kovine, kabli itd.
- TV aparati oz. monitorji, slikovne cevi ne smejo biti mehansko poškodovani
- sijalke ne smejo biti zdrobljene

Le pri nepoškodovani opremi je mogoče izvesti odstranitev vsebovanih snovi ali materialov na predpisan način.

- OEEO je možno brezplačno oddati tudi distributerju (trgovcu ali proizvajalcu) ob dobavi nove opreme, ki zamenjuje staro
- o posebnih zbiralnih akcijah za oddajo OEEO bomo občane sproti obveščali

ELEKTRONSKA OPREMA

Kaj sodi med odpadno elektronsko in električno opremo?

VELIKE GOSPODINJSKE NAPRAVE: hladilniki, zamrzovalniki, pralni in sušilni stroji, pomivalni stroji, štedilniki, električni kuhalniki, mikrovalovne pečice, električni radiatorji, električni ventilatorji, klimatske naprave...

MALE GOSPODINJSKE NAPRAVE: sesalniki, sesalne metle, druge naprave za čiščenje, naprave za šivanje, pletenje, tkanje, likalniki in druge naprave za likanje, opekači, naprave za cvrtje, mlinčki za kavo, avtomati za kavo in oprema za odpiranje ali hermetično zapiranje posod ali embalaže, električni noži, naprave za striženje las, sušenje las, ščetkanje zob, britje, masiranje in drugi aparati za nego telesa, budilke, zapestne ure in naprave za merjenje, prikazovanje ali evidentiranje časa, tehnice...

OPREMA ZA IT IN TELEKOMUNIKACIJE: računalniki vključno z miško, ekranom in tipkovnico, tiskalniki, oprema za kopiranje, električni in elektronski pisalni stroji, žepni in namizni kalkulatorji, faksi, telefaksi, telefoni, odzivniki, modemi...

OPREMA ZA ZABAVNO ELEKTRONIKO: radijski in televizijski sprejemniki, videokamere, videorekorderji, glasbeni stolpi, avdioojačevalniki, glasbeni instrumenti in drugi proizvodi ali oprema za snemanje ali reproduciranje zvoka ali slik

OPREMA ZA RAZSVETLJAVO: svetilke za fluorescentne sijalke razen svetilke v gospodinjstvih, paličaste fluorescentne sijalke, visokointenzivne sijalke, vključno z visokotlačnimi svetili z natrijevimi parami in metalhalogenidnimi sijalkami, nizkotlačna svetila z natrijevimi parami, druga razsvetljava ali oprema za difuzijo ali nadzor svetlobe razen žarnic z žarilno nitko

ELEKTRIČNA IN ELEKTRONSKA ORODJA (z izjemo velikih nepremičnih industrijskih orodij): vrtnaliki, žage, šivalni stroji, oprema za struženje, rezkanje, brušenje, drobljenje, žaganje, rezanje, vrtnanje, luknjanje, izrezovanje,

IGRAČE, OPREMA ZA PROSTI ČAS IN ŠPORT: električni vlakci oziroma garniture dirkalnih avtomobilčkov, ročne konzole za videoigre, videoigre, računalniki za kolesarjenje, potapljanje, tek, veslanje, športna oprema z električnimi ali elektronskimi sestavnimi deli, igralni avtomati na kovance ...

MEDICINSKE NAPRAVE: oprema za radioterapijo, oprema za kardiologijo, aparature za dializo, naprave za analizo...

INSTRUMENTI ZA SPREMLJANJE IN NADZOR: detektorji dima, regulatorji ogrevanja, termostati, naprave za merjenje, tehtanje ali reguliranje v gospodinjstvu ali kot laboratorijska oprema

AVTOMATI: avtomati za vroče pijače, avtomati za steklenice ali pločevinke, avtomati za trdne proizvode, bančni avtomati, vse naprave, ki samodejno izdajajo raznovrstne izdelke.

Opadno opremo se iz Zbirnega centra odda preko državne gospodarske javne službe ravnanja z odpadno opremo, v Center za obdelavo.

ALI VESTE?

OEEO predstavlja okoljski problem, ker je eden glavnih virov težkih kovin. Vsebuje mnogo okolju nevarnih snovi, kot so živo srebro, svinec, kadmij, CFC plini itd..

Ozonska plast se tanjša zaradi klorofluorogljikovih plinov, imenovanih tudi CFC – ji, in halonov. Najbolj znan je freon, ohlajevalno sredstvo v avtomobilskih in drugih klimatskih napravah ter v hladilnikih.

NEVARNI ODPADKI

so tisti odpadki, ki imajo eno ali več nevarnih lastnosti oz. vsebujejo večje koncentracije okolju nevarnih snovi in jih zato ni mogoče odlagati skupaj s komunalnimi odpadki. So zdravju škodljivi, strupeni, jedki, vnetljivi ali eksplozivni.

Nevarne odpadke zbiramo ločeno, ker:

- preprečujemo onesnaževanje voda, zraka in tal
- zmanjšamo škodljive vplive na okolje
- preprečujemo poslabšanje življenjskih pogojev živali in rastlin
- omogočamo njihovo varno odstranitev ali predelavo
- zmanjšamo možnost negativnih vplivov na zdravje

ALI VESTE?

Z nepravilnim odlaganjem ali zlivanjem nevarnih odpadkov povzročamo škodo sami sebi, saj se nevarne snovi iz okolja vračajo v naše življenje skozi pitno vodo, zrak ali hrano.

En liter rabljenega motornega olja, ki ga zlijemo na tla, lahko ponikne v podzemno vodo in onesnaži milijon litrov zaloga pitne vode.

Odpadna jedilna olja sicer niso nevarni odpadki, če pa jih zlijemo v odtok ali odlagamo med ostanke odpadkov, naredimo prav tako veliko škodo, zato ravnamo z njimi kot z nevarnimi odpadki.

Kje oddati nevarne odpadke?

- v zbiralni akciji, ki je organizirana najmanj enkrat letno z mobilno zbiralnico
- v Zbirnem centru

Kaj sodi med nevarne odpadke?

- barve, laki, lepila, topila, smole, kiti, kisline, lugi
- odpadna mazalna olja
- odpadna jedilna olja
- odpadne kemikalije
- odpadne kartuše in tonerji
- čistilna, kozmetična in pralna sredstva
- tlačne posode – spreji (plinski vžigalniki, laki za lase, sredstva proti mrčesu, tesnilne mase in drugi izdelki v embalaži pod pritiskom, manjši gasilni aparati)
- odpadki, ki vsebujejo živo srebro (termometri, barometri, releji, stikala)
- farmacevtski izdelki (zdravila...)
- pesticidi (insekticidi, fungicidi, herbicidi, sredstva proti zajedavcem...)
- akumulatorji, baterije
- odpadna embalaža, ki vsebuje nevarne snovi
- zaoljene krpe, filtri

Kako ravnamo z nevarnimi odpadki?

Nevarni odpadki zahtevajo zaradi nevarnosti okolju premišljeno ravnanje. Pri pravilni uporabi, shranjevanju in odlaganju nevarnih odpadkov, je nevarnost za ljudi in okolje neznatna. V nasprotnem primeru pa je lahko oboje ogroženo. Odpadke, če je le možno, hranimo v originalni embalaži, ki naj bo dobro zaprta, da ne bi prišlo do razlitja pri prevozu na zbirno mesto. Pomembno je, da se odpadki med seboj ne mešajo, saj lahko pride do nepredvidene reakcije med različnimi snovmi. Doma jih shranimo tako, da niso dostopni otrokom in domačim živalim. Nevarnih odpadkov nikoli ne odstranjamo ali uničujemo na kakršenkoli drugačen način, ampak jih oddajmo v organiziranih akcijah ali v Zbirnem centru.

Kam so oddani zbrani nevarni odpadki?

Nevarne odpadke prevzame organizacija, pooblaščenca za zbiranje, predelavo in odstranjevanje nevarnih odpadkov. Za različne vrste odpadkov se uporablja različne načine odstranjevanja ali predelave. Nekatere odpadke predelajo v sekundarno gorivo za cementarne (olja in razredčila), nekatere sežgejo (zdravila, sredstva za zaščito rastlin), kisline nevtralizirajo, baterije pa predelajo.

Oznake za nevarne odpadke:

Nevarne snovi in njihovo embalažo prepoznamo po enostavnih simbolih na oranžni podlagi, ki označujejo njihove lastnosti. Vsak izdelek, ki ima eno ali več tovrstnih oznak na embalaži, je potrebno po uporabi smatrati kot nevaren odpadki ali ga kot takega tudi oddati v uničenje ali predelavo. Zato je potrebno biti že pri nakupu ali uporabi izdelka, pozoren na znake za nevarnost.

Eksplozivno

Vnetljivo

Strupeno

Dražljivo

Jedko

Okolju nevarno

Oksidativno

Se vidimo na zbiralni akciji! Prinesla bom barvo, ki mi je ostala od barvanja ograje, pa tudi kuhinjsko olje, ki ga shranjujem v kantici.

POZOR! Nikar ne odlagajte nevarnih odpadkov v zabojnik za ostanek odpadkov ali celo v naravo, saj le ti pomenijo veliko nevarnost za okolje in zdravje ljudi še mnogo let po tem, ko jih odvržemo.

Že z eno samo baterijo, ki jo boste oddali v zbiralni akciji nevarnih odpadkov in je tako ne boste odvrgli skupaj z ostalimi gospodinjskimi odpadki, boste za okolje naredili veliko.

ZBIRNI CENTER

se nahaja v okviru Centra za ravnanje z odpadki CERO, pod Dolgo Poljano.

V Zbirnem centru lahko občani **brezplačno ločeno oddate** vse odpadke iz gospodinjstva, predvsem pa tiste odpadke, ki jih zaradi velikosti ali drugih lastnosti, ne morete oddati v zabojnike, ki so namenjeni rednemu zbiranju in odvozu odpadkov.

Oddate lahko:

- kosovne odpadke (les, kovine, vzmetnice, oblazinjeno pohištvo...)
- odpadno električno in elektronsko opremo
- nevarne odpadke
- stekleno, plastično in papirno embalažo ter papir, velike kose kartonaste embalaže
- stiropor
- oblačila, tekstil
- zeleni odrez
- zemljo
- gradbene odpadke
- izrabljene avtomobilske gume
- azbestne odpadke (samo ustrezno pripravljene)
- ostanek komunalnih odpadkov

Delavci Komunale vam bodo svetovali in pomagali pri razkladanju in razporejanju odpadkov v posamezne zabojnike.

Redno koristim Zbirni center in tako prispevam k čistejšemu okolju:

- spomladi tja odpeljem odpadke z vrta in obrezane veje iz mojega sadovnjaka
- ko nabavim novo pohištvo, odpeljem v ZC gore kartona in stiropora
- spotoma ponavadi oddam še odpadna olja, da ne čakam na zbiralno akcijo...

Ja, tam me že kar dobro poznajo. A ti tudi koristiš Zbirni center?

KAKO RAVNAMO Z AZBESTNIMI IN GRADBENIMI ODPADKI TER AVTOMOBILSKIMI GUMAMI?

AZBESTNI ODPADKI

Vse materiale, ki vsebujejo azbest, je potrebno po zakonu odstraniti na predpisan način. Trdno vezani azbestni odpadki morajo biti pakirani v zaprtih vrečah ali oviti s folijo, tako da se prepreči sproščanje azbestnih vlaken v okolje med prevozom ter pri nakladanju in razkladanju. Azbestna vlakna se lahko zaradi napačnega ravnanja sprostijo v zrak in tako predstavljajo nevarnost za zdravje.

Azbestne odpadke je prepovedano odlagati med kosovne, gradbene ali katere druge odpadke!

Občani lahko odvoz ustrezno pripravljene azbest – cementne kritine, ki naj bo zložena na paleti, naročite pri Komunalni ali pa odpadek sami pripeljete v Zbirni center. Trdno vezane azbestne odpadke se odstranjuje z odlaganjem na odlagališču nenevarnih odpadkov na določenem odlagalnem polju za azbest.

GRADBENI ODPADKI

V gospodinjstvih nastajajo gradbeni odpadki v manjših količinah pri obnovah kopalnic in drugih prostorov, dvorišč...

Manjše količine čistih gradbenih odpadkov (beton, opeka, keramika...) lahko občani oddate v Zbirnem centru ali pa odvoz teh odpadkov naročite pri Komunalni.

Gradbene odpadke je prepovedano odlagati v zabojnike za komunalne odpadke.

AVTOMOBILSKE GUME

Avtomobilske gume ne sodijo med kosovne odpadke in prav tako ne v zabojnike za ostale odpadke. Manjše količine izrabljenih avtomobilskih gum se odda v Zbirnem centru in pri vulkanizerju. Gume so v nadaljnje ravnanje predane državni gospodarski javni službi, ki jo opravlja pooblaščen podjetje.

ALI VESTE?

Za izdelavo pol kilograma surove gume potrebujemo 4,5 kWh energije, za izdelavo pol kilograma predelane gume pa samo 1,3 kWh.

Predelano gumo lahko uporabimo za avtomobilske gume, lepila, izolacijo žic in cevi, zavorne obloge, tekoče trakove, podloge preprog, kolesa za vrtno kosilnice...

Koščke zmlete gume lahko primešamo asfaltu in z njim tlakujemo ceste, igrišča in tekaške steze.

EKOLOŠKE OZNAKE NA EMBALAŽI

SLOVAR

Zelena pika označuje, da je embalaža vključena v sistem ravnanja z odpadno embalažo ter da se zbira, reciklira ali drugače ustrezno predela in ponovno uporabi.

Mobiusova zanka je simbol za izdelek ali embalažo, ki ima na koncu življenjskega cikla določeno zbiranje in postopke recikliranja. Vsak krak zanke namreč predstavlja del verige, potrebne za uspešno recikliranje: zbiranje, predelavo v nov izdelek in nakup izdelka iz reciklata.

Dve vzporedni puščici se uporabljata za označevanje vračljive embalaže.

Simbol s krožnico uporabljajo za embalažo, ki je delno ali v celoti izdelana iz recikliranih materialov.

Košek opozarja, da je embalažo potrebno vreči na primerno mesto (ekološki otok).

Znak o obveznem ločenem zbiranju OEEO

»Modri angel« je med najstarejšimi znaki v Evropi in pomeni okolju prijazen.

Trikotnik je mednarodni simbol, ki pomeni, da se izdelek lahko reciklira oziroma ponovno predela. Praviloma je sredi trikotnika napisana številka, spodaj pa je kratica, ki označuje vrsto materiala. Črka R pred okrajšavo surovine (nap. RPS) pomeni, da je material že bil uporabljen in je že recikliran.

01	PET	polietilen tereftalat (za folije, plastenke)
02	PE HD	polietilen visoke gostote (za cevi za vodovod, plinovod, kanalizacijo, nosilke za steklenice...)
03	PVC	polivinilklorid (za plastenke, cevi, dežne plašče...)
04	PE LD	polietilen nizke gostote (za nakupovalne vrečke, otroške plenice, vrečke za zamrznjeno hrano, folijo za tiskovino, votlo pihano embalažo za živila, kozmetiko...)
05	PP	polipropilen (za vodovodne cevi, avtomobilске dele, dele armatur, embalažne folije, embalažo za živila – margarino, jogurt, pecivo)
06	PS	polistiren (za embalažo za enkratno uporabo – lončki za jogurt, skuto, v delih svetlobnih naprav, pokrovčih, ohišjih za aparate...)

Dioksini so halogenirane organske spojine, ki se akumulirajo v maščobnem tkivu ljudi in živali in so klasificirane kot kancerogene. Glavnina nastaja kot stranski produkt pri gorenju in sežiganju različnih snovi (cigaretnega papirja, ob požarih v naravi, sežigu odpadkov, gorenju s kemikalijami zaščitene lesa..)

Freoni (CFC oz. kloroflorooglikovodiki) so plini, ki uhajajo v stratosfero in z razgradnjo ozona povečujejo ozonsko luknjo in s tem posledično UV sevanje. Freoni so bili v uporabi v klimatskih napravah, hladilnikih, sprejih, zamrzovalnih skrinjah., a je po letu 2000 skoraj popolnoma prepovedana uporaba teh škodljivih plinov.

Nanodelci so drobni skupki materiala, v obliki kristalov ali prahu, ki so manjši od 100 nanometrov (miliardinka metra). Zaradi svoje majhnosti prodirajo v človeško telo (v pljučne mešičke, celice, celično jedro) in imajo možen vpliv na razvoj nekaterih obolenj. Njihov izvor je:

- naravni (puščavski prah, vulkanski izbruh)
- proizvedeni: namensko proizvedeni – inženirski (kozmetika, hrana, detergenti, tekstil) nenamensko proizvedeni:
 - stranski produkt pri industrijski proizvodnji (mletje, varjenje, brušenje, gradbeništvo, tehnologije razpršil)
 - izgorevanje biomase in fosilnih goriv
 - izpuh motorjev z notranjim izgorevanjem, še zlasti dizelskih motorjev

Primer nastajanja nenamensko proizvedenih nanodelcev ogljika je pri prižiganju sveč, odprtih kuriščih in kresovanjih.

Ogljikov dioksid (CO_2) je toplogredni plin. Globalno povzroči več kot 60 % dodatnega toplogrednega plinskega učinka. Veliko ga nastane pri kurjenju fosilnih goriv za pridobivanje energije. CO_2 lahko ostane v ozračju od 50 do 200 let.

Metan (CH_4) je drugi najpomembnejši toplogredni plin pri dodatnem toplogrednem učinku. Metan tvorijo predvsem bakterije, ki se hranijo z organskim gradivom, kjer primanjkuje kisika. Viri na katere vpliva človek, vključujejo izkop in kurjenje fosilnih goriv, govedorejo, gojenje riža in odlagališča odpadkov (tudi tu razpadajo organski odpadki brez zadostne količine kisika). Zaradi tega je potrebno iz odpadkov, ki se odlagajo na odlagališča nenevarnih odpadkov, izločiti biorazgradljive odpadke. Metan ostane v ozračju od 10 do 15 let.

Fluorirani toplogredni plini so edini toplogredni plini, ki se ne pojavljajo v naravni obliki, razvil jih je namreč človek za potrebe industrije. V ozračju lahko ostanejo tisoče let. Vključujejo fluorooglikovodike (HFC), ki jih uporabljamo pri hlajenju in zamrzovanju, vključno s klimatskimi napravami.

Burja (izhaja iz starogrške besede borea: sever) je suh, mrzel in sunkovit veter. V Vipavski dolini se pojavlja kot lokalna burja, ki nastane zaradi ohlajanja zraka nad kraškimi dolinami, hladen zrak pa se potem vali prek sedel in gorskih grebenov. Značilen predznak burje je oblačna »kapa« na gorskih vrhovih, zlasti nad Nanosom. Če se kapa večja, pomeni, da se burja krepi. Mi smo jo poimenovali »teta Burja«.

VRNIMO NARAVI NASMEH. LOČUJMO ODPADKE.

Komunalno stanovanjska družba d.o.o. Ajdovščina

Goriška cesta 23 b

5270 Ajdovščina

Telefon: 05/ 365 97 00

Telefax: 05/ 366 31 42

E-pošta: info@ksda.si

Spletni naslov: www.ksda.si

VRNIMO NARAVI NASMEH. LOČUJMO ODPADKE.

Ločeno zbrano odpadno embalažo prevzema družba Slopak,
ki poskrbi za njeno predelavo.

ZMANJŠAJ, PONOVRNO UPORABI, RECIKLIRAJ!